

TURISTKA IN POPOTNICA

Nastja je že pri dvajsetih prepotovala celotno Indijo, za seboj pa ima kar nekaj neverjetnih izkušenj, od bližnjega srečanja s kengurujem do skoka s 75 metrov visokega kanjona.

NAJVEČJI ZGLED JE NJEN OČE

Nastja Mulej je edina licencirana trenerka de Bonovih orodij razmišljanja, ki uči, da svoje misli lahko usmerjamo, če si to želimo ter imamo za to motivacijo in disciplino. Mamica dveh otrok je avanturistka, ki je prepotovala ves svet, želja po novih znanjih pa je njena motivacija, da se nikoli ne ustavi.

Story: Dr. Edwarda de Bona ste v Slovenijo prvič pripeljali leta 2003. Kako je prišlo do tega?

To je lepa zgodba, ena od mojih najljubših. Leta 2000 me je danes žal pokojni Dragan Sakan, guru kreativnosti vzhodne Evrope, povabil k sodelovanju pri spodbujanju kreativnosti v mrežo svojih agencij za zaposlene, naročnike in za trg. Delali smo Ideas Campus, ekskluzivno mednarodno kreativno delavnico, izdajali revijo, knjige, prirejali razstave, naredili video opero in še marsikaj drugega. Nekega jesenskega dne leta 2002 je Sakan predaval pred dr. Edwardom de Bonom, za katerega smo vedeli le, da je sloviti mislec, ki je napisal ogromno knjig, in avtor lateralnega razmišljanja. Po predstavitvi sta se začela pogovarjati in Sakan ga je povabil na Ideas Campus. De Bono je privolil, a pod poslovnimi pogoji, ki si jih nismo mogli privoščiti. Začela sem z vljudnim, a vztrajnim 'napadom': vsak dan sem pisala, klicala, pošiljala vabila, darilca, prošnje, da bi prišel brezplačno. In neko marčevsko soboto popoldne, seveda sem bila v službi, je prišel klic njegove asistentke, da lahko pride. Za en dan, za eno predavanje. Tisto predavanje me je začaralo in odločila sem se, da bom prevedla njegovo knjigo in ga še povabila. Leta 2005 je spet prišel. Takrat je predlagal, da postanem njegova trenerka, in leta 2006 je mene ter nekaj srbskih kolegov sam usposabljal. Takrat sem prevedla in izdala tudi Lateralno razmišljanje.

Story: Od kod črpate kreativnost in nove ideje?

Vedno sem bila kreativna, rutina me je vedno hitro začela dolgočasiti, pravila brez smisla tudi. Kreativnost sem želela študirati, a tovrstnega študija nisem našla, zato sem se najprej usmerila v oglaševanje in trženje, ker se mi je zdelo, da ta dva poklica ponujata še največ možnosti, doživela prvi razcvet pri Sakanu in se našla z de Bonom. Ko učiš orodja ustvarjalnega

razmišljanja, je sprejemljivo, da razmišljaš drugače, da si prilagodljiv, hiter, prožen. Do novih idej pridemo, če imamo malo virov, če se omejujemo, če nimamo vsega na pladnju, in to takoj, do njih pa pridemo tudi, če se le malo spustimo s svojega oblaka samozadostnosti. Ko si rečemo, tako, kot je, je dobro, a če bi malo razmislili, bi lahko bilo še kako drugače. Tako tudi delamo to konferenco, tako smo delali Ideas Campus. Vsak je bil odličen, a vsak naslednji je bil drugačen, tako organizacijsko kot vsebinsko. Kajti vedno obstaja tudi druga pot - ne nujno boljša. A tega ne vemo, če ne poskusimo. Orodja za ustvarjalnost nam pri tem pomagajo. In seveda večšina. Če pogosto razmišljaš kreativno, ti gre vedno lažje in lažje. Kot če pogosto igraš tenis.

Story: Je kreativnost lastnost, ki nam je prirojena, ali se da naučiti?

Če bi vprašali udeležence mojih delavnic, bi vam potrdili, da se da naučiti. Čeprav, ja, nam je prirojena, a ker v procesu socializacije ustvarjalnost dušimo in marsikdaj pri marsikom tudi zadušimo - v imenu poslušnosti, ubogljivosti, uniformiranosti - se je moramo potem spet priučiti. In nato vaditi, vaditi. Predstavljajte si, da bi si vsak dan vzeli list papirja in svinčnik - kot tisti, ki redno rešujejo križanke ali sodoku - in bi si rekli, danes iščem 20 načinov, kako lahko uporabim obešalnik, jutri iščem 30 imen za nov mestni kino, pojutrišnjem bom sestavil 12 predlogov za povečanje prodaje sira v trgovini ... Če bi tako nekaj časa namerno vadili, vas nobena situacija več ne bi mogla presenetiti, znali bi reagirati fleksibilno, konstruktivno in kreativno. Ko mi je zadnjič med delanjem lazanje zmanjkalo listov, nisem tekla v trgovino, ampak sem samo vzela dve koruzni tortilji in imela zadnjo plast. Razlike v okusu ni bilo, rešitev pa takoj na dlani.

Story: Po izobrazbi ste magistra komunikologije, univerzitetna diplomirana ekonomistka in univerzitetna diplomirana sociologinja, vaš seznam delovnih izkušenj pa je izredno dolg ...

Radovednost je osnova vsakega ustvarjalnega duha. Pomeni tudi, da se zavedamo, da ne vemo in ne poznamo vsega, in da nismo najbolj pametni na vsem svetu. Sama sem bila vedno zelo radovedna, a hkrati tudi dovolj dosledna, da sem končala, kar sem začela, čeprav mi morda ni bilo nujno vedno zanimivo. A kot konstruktivna, optimistična oseba sem si vedno dejala, da je tudi pri najbolj dolgotrajnem predmetu že kaj dobrega in da sem že kaj zanimivega izvedela. Izpite iz meni 'brezzveznih' predmetov sem tudi vedno najhitreje opravila, da sem se jih znebila. Vse te fakultete pa sem v resnici opravila zato, ker nisem našla tistega, dobesedno povezanega s kreativnostjo.

Story: Veliko vlogo pri vaši življenjski in aka-

demski poti je odigral vaš oče, prav tako raziskovalec, kajne?

Da, jabolko težko pade daleč od drevesa, če med odraščanjem poslušáš stavke, kot so "Poslušam te, ker razmišljaš drugače kot jaz", "Če dva mislita enako, eden od njiju ne razmišlja" in "Hvala, ker se ne strinjaš z menoj". Ko sem kot črnogleda najstnica razglabljala, kako je vse brez zveze in da bi bilo bolje, če me ne bi bilo, je rekel: "Zdaj si tu. Naredi iz tega največ, kar se da." V srednji šoli sem služila žepnino s pretipkavanjem njegovih strokovnih člankov, in kot kaže, ti tovrstne modrosti zlezejo pod kožo. Zelo sem ponosna, da sem lahko živela z njim, ki je skromen, delaven in razumevajoč. Imela sem veliko srečo: če je dobil vabilo za tujino, je raje šel z avtom kot letalom in spal v študentskem domu, da smo lahko šli z njim. Ne glede na vse svoje nazive nikoli ni bil ego. Ko sem bila najstniško ošabna, mi je mama rekla: "Poglej očija, on se z vsemi pogovarja enako."

Story: Svoja znanja na mlajše generacije tudi vi prenašate na različnih univerzah. Vas ta pedagoška funkcija izpopolnjuje?

Po pravici: da in ne. Izpopolnjuje me delo z zainteresiranimi, motiviranimi študenti, ki vedo, zakaj študirajo, kaj bi se radi naučili, kaj želijo delati v življenju in poklicu. Niti najmanj pa me ne zadovoljuje delo z z dolgočasnimi študenti, ki izkoriščajo status, da lahko sesajo starše, in mislijo, da so pobrali vso pamet sveta. Če s svojimi predavanji kakorkoli prispevam k temu, da študentje nekoč lažje prodajajo svoje znanje in delo ter tako plačujejo svoje položnice, potem me to zelo zadovoljuje.

Story: Menda ste avanturistka?

Imam izpit za motor, jahanje, potapljanje, padalstvo ... Sama sem stopala po Aljaski, prekolesarila Irsko, s tristo markami preživela tri tedne v Grčiji, se pri dvajsetih šest tednov potikala po Indiji in Nepal, ko še ni bilo Lonely Planetov, interneta ali (skoraj) restavracij, skočila s 75 metrov v kanjon z 'bungyjem', plavala z delfini, se ponoči peš zaletele s kengurujem ... tako da ja, moja radovednost me je pripeljala marsikam in k marsikom. Zdaj mi je ljubše oditi na potovanje tja, kjer živi kdo, ki ga poznam. Četudi popotnik, si še vedno turist, ki si bolj ogleduje stavbe in spoznava samo druge popotnike, domačinov pa skoraj ne. Zdaj pa me bolj zanimajo ljudje kot samo stare hiše ali premagovanje težkih okoliščin. V tem sem se že potrdila.

Story: Kaj vas poleg posla v življenju še navdušuje?

Odkar imam otroke, najbolj pogrešam branje in gledališče. To dvojce me je vedno navduševalo, a čakati bom morala še nekaj let, da se bo spet vrnilo v moje življenje. Zdaj sta na prvem mestu otroka, kajti iz izkušenj drugih ljudi sem se naučila, da so otroci investicija, v katero se na-

jbolj spleča vlagati čas in pozornost. Če tega ne narediš, ko so majhni, bodo veliko več tega zahtevali, ko bodo veliki, na negativen način. Ta njihova brezpogojna zaljubljenost v svoje starše seveda v veliki meri odtehta ves trud, neprespanost, odrekanje. Poleg tega mi je zanimivo opazovati razvoj človeka in razmišljanja ter delati primerjave med vodenjem in razvijanjem otrok in zaposlenih. Kajti svoje delo živim in ljubim in ne ločim dobre službe od družbe. Vesela in hvaležna sem, da imam zdrava, delovna in radovedna otroka ter moža, ki mi stoji ob strani od prvega dne.

Story: Si sploh predstavljate, da bi bili 'samo' mama?

Iskreno, ne predstavljam si, da si katerakoli odrasla oseba predstavlja, da je lahko samo v eni vlogi in da je pri tem tudi že osebno popolnoma zadovoljena. Za krajše obdobje že, za daljše obdobje pa ne. Po angleških raziskavah je med gospodinjami, ki so samo doma, največ depresij. Vsi ljudje smo igriva, radovedna bitja, ki potrebujemo raznovrstnost pri opravih, medčloveških stikih, izzivih, ki jih premagamo ... zato je lepo v vsaki vlogi - z otrokoma, s sodelavci, z naročniki in seveda tudi s partnerjem in prijatelji. Tega slednjega je žal premalo ...

- ◆ Napisala Anja Kontrec
- ◆ Fotografija Helena Kermelj

PRODUKT LETA

Vsiljiva prodaja ni prava pot

Nastja kot članica žirije sodeluje pri konceptu Produkt leta, pri čemer gre za največjo potrošniško glasovalno nagrado za inovativne produkte v svetu. "Velik guru menedžmenta Peter Drucker je dejal, da ima podjetje samo dve funkciji: trženje in inovacije. Celo verjamem, da je prodaja nepotrebna, če trženje dela z roko v roki z razvojnim oddelkom in razvija produkte (izdelke ali storitve), ki jih odjemalci prepoznajo kot inovacijo (tj. novost, ki ustvari korist odjemalcu in kasneje tudi avtorju). Vsiljiva prodaja poteka samo tam, kjer prodajajo izdelek, ki ga ljudje ne prepoznajo kot potrebnega oz. zelenega. Produkt leta pa je tisti, ki so ga kupci prepoznali kot nekaj najbolj novega in koristnega. Seveda potrošništvo kot hipno zadovoljevanje duševne lakote prej škodi kot koristi, a tudi v današnjih časih obstajajo izdelki in storitve, ki bi jih ljudje željno kupovali. Na primer, želijo postati prehransko samozadostni, a so pozabili, kako se pridobiva hrana na vrtu. Potrebujemo vrtnarskega mentorja. Želijo vrtnariti v lastnem stanovanju. Potrebujemo celotno opremo za balkonsko vrtnarjenje. S pozornim opazovanjem je treba samo ugotoviti, kaj so resnične današnje potrebe ljudi, potem pa jim ponuditi produkt, ki bo te potrebe zadovoljeval. To je resnično inovativen produkt. In takšni so tudi izbrani produkti leta."